

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. **13 april** – 13:00 uur d.d. **14 april**

(OCW) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- ICT-experts uiten felle kritiek op de snelheid waarmee het Kabinet een corona-app wil ontwikkelen. Dat werkt onbetrouwbaarheid in de hand, waardoor minder mensen de app willen gebruiken, aldus FD op de voorpagina vanochtend. Ook privacy-organisaties maken zich zorgen. "In de aanbesteding is geen rekening gehouden met een aantal belangrijke voorwaarden", zegt Bits of Freedom.
- De angst onder verpleeghuispersoneel blijft prominent aanwezig in de media. Het beeld dat overheerst, is dat het personeel met gevaar voor eigen leven hun werk doen én ze een gevaar zijn voor het leven van hun patiënten. In Trouw aandacht voor hoe de verpleeghuizen overal in Europa de achilleshiel blijken van de coronastrategie. Eenmaal binnen een instelling slaat het virus genadeloos om zich heen.
- In de spoorsector staat de sociale veiligheid onder druk; spoorvakbond VVMC wil dat politie vaker surveilleert op stations. Daarnaast worstelt de ov-sector met drukte en anderhalve meter afstand houden.
- In de media aandacht voor de scenario's waar de PO-Raad en OCW momenteel aan werken, mochten de scholen weer opengaan. Uit een onderzoek van Jan van de Ven van het Lerarencollectief kwam naar voren dat leraren zich zorgen maken over de gezondheidsrisico's. De AOb bevestigt dit beeld met eigen onderzoek. Er wordt vol spanning uitgekeken naar het advies dat het RIVM volgende week uitbrengt.
- Er komt kritiek op de Tozo-regeling omdat zzp'ers die nog geen 21 zijn een lagere financiële bijdrage krijgen dan oudere ondernemers. Verder blijkt uit de berichtgeving dat niet alle gemeenten even snel zouden zijn in de uitbetaling van de steun aan kleine ondernemers. Daarnaast zou maar een derde van de aanvragen die zijn binnengekomen bij de gemeente Den Haag compleet zijn.
- De Tweede Kamer roept het kabinet op om ook flexwerkers tegemoet te komen die door de coronacrisis hun werk zijn kwijtgeraakt.
- Het mediabeeld is dat het de aantallen ziekenhuisopnames en doden zich in Nederland lijken te stabiliseren, maar elders in de wereld blijven oplopen

Karakterisering berichtgeving

- Nog steeds schetsen media de mogelijkheden van de 1,5 metersamenleving en van 'het nieuwe normaal'. Ook is er veel nieuws over apps in de strijd tegen het coronavirus. Vooral de open brief met de waarschuwing voor de gevaren van zo'n app van zo'n zestig wetenschappers aan het kabinet, is door veel media opgepikt.
- Speciale aandacht gaat uit naar de motie van de PvdA en D66, met steun van GroenLinks, die het kabinet oproept om flexwerkers tegemoet te komen. Media berichten met enige zekerheid dat dit vangnet er komt.
- De oproep van GroenLinks, SP en PvdA om de huur tijdens de coronacrisis niet te verhogen, omdat veel huurders van woningen door de coronacrisis financiële problemen hebben, komt in verschillende media terug.
- De angst onder verpleeghuispersoneel blijft prominent aanwezig in de media. Er is ook aandacht voor hoe het virus in de verpleeghuizen overal in Europa genadeloos om zich heen slaat.
- Verschillende media schrijven over de in Marokko gestrande Nederlanders.
- Kranten en online nieuwsmedia blikken uitgebreid terug op de onderhandelingen van het Europese steunpakket.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Volgens het AD begint de tijd te dringen voor een groep Nederlanders in Peru omdat het luchtruim vanaf 22 april voor 90 dagen op slot gaat. De groep probeert weg te komen maar wordt daarbij niet geholpen door tegenstrijdige en onduidelijke acties van de Peruviaanse autoriteiten, aldus het AD.
- Het UWV heeft inmiddels 1,3 miljard euro overgemaakt aan werkgevers als tegemoetkoming in de loonkosten. Er is echter nog een groep ondernemers die niet in aanmerking komen voor de steunmaatregel van 4000 euro tegemoetkoming, en RTL-Z schrijft dat deze ondernemers 'de wanhoop nabij zijn'.

Identiteiten

- RTL meldt dat negen gedetineerden en tbs'ers positief zijn getest op corona.
- Het Parool schrijft dat een vierde gevangene in detentiecentrum Schiphol is geïsoleerd omdat hij gezondheidsklachten heeft die bij besmetting met het coronavirus passen, nadat al bij drie gedetineerden corona was vastgesteld.

Schade

- Gemeenten vrezen voor veel extra kosten door de coronacrisis, terwijl hun inkomsten onder druk staan. Zo nodig moet het rijk bijspringen, vinden ze. Wethouder Bert Nederveen van de commissie financiën van de VNG.
- Vakbond CNV pleit voor een tijdelijk calamiteitenfonds voor werknemers. Volgens de bond zijn er veel werknemers die, ondanks verkoudheidsklachten of koorts, toch moeten komen werken. In een peiling onder 2.000 werkenden door Maurice de Hond stelde 6 procent van de ondervraagden dat hun werkgever niet serieus omgaat met ziekmeldingen.
- Negen Europese sierteeltorganisaties vragen de Europa Commissie om zo snel mogelijk tijdelijke steun te geven aan de sierteelt. Door de steun zou de sierteelt in de EU de coronacrisis kunnen overleven.
- De omzet van de telecomindustrie kan dit jaar een klap van wel 25 miljard dollar krijgen vanwege de coronacrisis. Telecommataatschappijen krijgen veel minder inkomsten uit roaming vanwege het ingestorte wereldwijde toerisme.
- Bij de studentenvakbond LSvB zijn al ruim 1300 meldingen binnengekomen van studenten die in financiële problemen zijn gekomen door de coronacrisis.
- Het aandeel zwartrijders in bussen en trams is sinds het begin van de coronacrisis flink toegenomen, van amper 1 naar op sommige plaatsen 20 procent, aldus koepelorganisatie OV-NL.

Oorzaken

- Buurtzorg-directeur Jos de Blok zegt dat onnodig veel mensen besmet raken door zorgverleners onbeschermd hun werk te laten doen. Volgens hem gebeuren de meeste besmettingen door zorgverleners.

Scenario's

- Volgens economen van de Rabobank zouden Groot-Amsterdam en Zuidoost-Brabant een extra klap kunnen oplopen. De voordelen van het gunstige vestigingsklimaat in de regio's, zoals een divers aanbod van culturele en culinaire voorzieningen, vallen gedeeltelijk weg tijdens de coronacrisis.
- De ECB verwacht dat de coronacrisis voor de landen van de eurozone voor een diepere recessie zal zorgen dan andere landen in de wereld. Maar dat vanaf de tweede helft van het jaar de groei naar verwachting weer aantrekt.
- In het tweede kwartaal van 2020 zal het aantal gewerkte uren door de coronacrisis wereldwijd met 6,7% afnemen. Dat zijn 195 miljoen mensen die hun voltijd baan verliezen.
- Verschillende media melden dat de PO-Raad, het ministerie van Onderwijs en de onderwijsbonden aan scenario's werken mochten de scholen weer opengaan. Dat blijkt geen gemakkelijke opgave.
- Volgens Cornel Vader (bestuursvoorzitter van het Leger des Heils) moeten alle zeilen worden bijgezet om voor duizenden dak- en thuislozen 'corona-veilig' opvang te bieden. Veel dag- en nachtopvanglocaties zijn namelijk niet ingericht op de anderhalve-meter-samenleving.

- Meer dan 117 miljoen kinderen missen door de coronacrisis mogelijk hun vaccinatie tegen mazelen, dat zegt het Mazelen & Rodehond Initiatief (M&RI). Campagnes om kinderen tegen mazelen in te enten zijn al in 24 landen opgeschort.
- Jochen Cals, huisarts en hoogleraar huisartsgeneeskunde denkt dat we een reëel beeld krijgen van het aantal doden als 50% van de huisartsen meedoet aan de registratie van coronapatiënten. Hij durft nog niet te zeggen hoeveel doden erbij komen, maar hij denkt tientallen procenten boven de officiële registraties.
- Verschillende partijen in de gezondheidszorg roepen op om de reguliere zorg op te schalen. Fenna Heyning, directeur van de Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen (STZ), vreest dat zorgpersoneel na de coronacrisis drie maanden zorgachterstand moet wegwerken, vertelde ze in het NOS Radio 1 Journaal.

Informatiebehoefte

Gezondheidszorg

- Uit een document van de WHO blijkt dat er wereldwijd aan zeventig vaccins wordt gewerkt. In drie gevallen wordt ook al klinisch onderzoek gedaan met proefpersonen. Om tijd te winnen worden bijvoorbeeld de gebruikelijke dierproeven overgeslagen. CanSino Biologics uit Hongkong is het verst.
- EC-voorzitter Ursula von der Leyen zegt dat veelbelovende Europese onderzoeksteams werken aan een vaccin. Ze sprak de hoop uit dat voor het eind van het jaar zo'n middel is ontwikkeld.
- De universiteit van Oxford zegt dat er een grote kans is dat er tegen september een vaccin is dat door het grote publiek kan worden gebruikt.
- China start met het testen op mensen van twee mogelijke vaccins tegen het nieuwe coronavirus.
- Uit onderzoek door de Patiëntenfederatie Nederland onder 8.300 mensen blijkt dat er door de coronacrisis minder thuiszorg wordt verleend en mantelzorgers noodgedwongen afhaken. Andere mantelzorgers doen juist extra werk, omdat thuiszorg of wijkverpleging zijn weggefallen. De Patiëntenfederatie ziet over de hele zorglinie problemen
- De crisis zorgt voor forse problemen bij mensen met een beperking of chronische ziekte die zelf hulp inhuren via een pgb. Die zorg valt in deze tijd vaak deels of helemaal weg.

Economie en bedrijfsleven

- Er komt kritiek op de Tozo-regeling. Uit de berichtgeving blijkt dat niet alle gemeenten even snel zouden zijn in de uitbetaling van de steun aan kleine ondernemers. Daarnaast zou maar een derde van de aanvragen die zijn binnengekomen bij de gemeente Den Haag compleet zijn.

Luchtvaart

- Hoe gaan de Franse en Nederlandse overheid Air France-KLM te hulp schieten is een vraag die media bezighoudt.

Algemeen

- Sinds enkele weken zit het riool vaker verstopt omdat mensen mondkapjes doorspoelen, stelt koepelorganisatie Rioned.
- Volgens vrijetijdsdeskundige Goof Lukken gaat een dagje uit er in het post-coronatijdperk totaal anders uitzien. Communicatie richting de consument is volgens Lukken essentieel.
- MKB Nederland roept het kabinet op om met een strategie te komen voor het ondernemen na de coronacrisis. Volgens MKB-voorzitter Jacco Vonhof hebben ondernemers behoefte aan duidelijkheid over de lange termijn.

Gevangeniswezen

- Afgelopen weekend vond in de PI Lelystad een incident plaats waarbij bewakers pepperspray in moesten zetten. Volgens RTL ging het om een protest van gedetineerden tegen coronamaatregelen.

Onderwijs

- De NOS meldt dat schoolleiders en leerkrachten kijken vol spanning naar wat het RIVM volgende week adviseert. Jan van de Ven van het Lerarencollectief deed een onderzoek onder meer dan duizend

leraren en vroeg hen via een poll naar hun zorgen. Daar kwam uit naar voren dat zij zich vooral druk maken over de gezondheidsrisico's. Voor henzelf en hun naasten. AOb bevestigt dit beeld met een eigen onderzoek onder 5.000 leden.

Corona-app

- Tv-programma Zondag met Lubach gaat uitgebreid in op de app. Volgens Lubach zijn er nog veel onbeantwoorde vragen over de app. "Ze gooien het plannetje vast op en kijken dan hoe de mensen reageren. Want daar houdt het crisisteam van Rutte rekening mee bij het bepalen van het beleid."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wetenschap

- Ruim 2800 mensen hebben online geld gedoneerd voor coronavirusonderzoek aan de Universiteit Leiden. In zo'n 3,5 week tijd is met de crowdfunding ruim 450.000 euro opgehaald. Het LUMC wil een tweede lab gereedmaken om het virus in te bestuderen en potentiële virusremmers en vaccins te testen.

Wonen en bouwen

- GL, SP en PvdA willen de huren bevriezen om te voorkomen dat mensen door de gevolgen van de coronacrisis in de problemen komen.
- Topman Jan de Ruiter van bouwconcern VolkerWessels roept de politiek op om de Nederlandse bouwsector te hulp te schieten. De Nederlandse staat moet volgens hem zo snel mogelijk de crisis- en herstelwet opnieuw invoeren in de vorm van een crisis- en voorkomenwet.

Economie en bedrijfsleven

- De kredietverlening in de coronacrisis komt veel te traag op gang, stelt MKB-voorzitter Jacco Vonhof in De Telegraaf. Banken zijn wel snel met het verlenen van uitstel van betaling aan bestaande klanten. Maar nieuwe klanten kunnen maar moeilijk aan overbruggingskrediet komen.
- Het aantal pintransacties in de winkelstraten is met ruim een derde afgenomen sinds de eerste coronamaatregelen. Tegelijk wordt veel meer online gekocht. Dat meldt het economisch bureau van ING op basis van transactiegegevens.
- Steeds meer winkels die vorige maand de deuren sloten om verdere verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan, gaan weer open. Detailhandel Nederland ziet dat vooral ketens in de mode- en schoenenbranche, die veelal uit voorzorg hun winkels sloten, nu weer stappen zetten.

Veiligheid

- De Nederlandse bond voor Boa's pleit opnieuw voor een betere uitrusting van de buitengewoon opsporingsambtenaren. Ze zouden onder meer een wapenstok, pepperspray en een bodycam moeten krijgen. Aanleiding is een incident in Rotterdam-Zuid waar dit weekend vijf boa's gewond raakten, toen ze door een groep werden belaagd. De Boa's krijgen steun van politievakbond ACP. Burgemeester Aboutaleb van Rotterdam is niet voor het bewapenen van boa's.

Luchtvaart

- De Franse krant *Les Echos* meldt dat de Franse staat voor 75% garant zou willen staan bij leningen aan Air France-KLM. *La Tribune* meldt dat Air France-KLM 10 miljard euro aan steun probeert te verkrijgen. Gesprekken met de banken zouden echter vooralsnog niet soepel verlopen.

Defensie

- De Zr.Ms. Karel Doorman is maandagmiddag vertrokken naar het Caribisch gebied waar het de komende drie maanden ondersteuning zal bieden in de coronacrisis.
- Het hele paasweekend waren er extra grenscontroles door de KMar aan de Nederlandse grens. De KMar constateerde dat er dit jaar 90 procent minder Duitsers naar Nederland kwamen in vergelijking met een normaal Pasen. De Duitsers die wel kwamen staken vooral in Limburg de grens over.

- Specialisten van het Defensie CBRN Centrum in Vught - gespecialiseerd in chemische, biologische, radiologische en nucleaire dreigingen - worden ingezet om mee te denken over een veilige werkwijze om te voorkomen dat hulpverleners zelf besmet raken met corona.
- In de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en in de Biesbosch gaf Defensie afgelopen weekend o.a. met drones ondersteuning om in de gaten te houden of de recreatiegebieden niet overbevolkt waren.

Spoor/ov

- In de spoorsector staat de sociale veiligheid onder druk; spoorvakbond VVMC wil dat politie vaker surveilleert op stations. Daarnaast worstelt de ov-sector met drukte en anderhalve meter afstand houden. AD-verslaggever Van der Aa twittert: "de trein moet nu alleen mensen met vitale beroepen vervoeren maar is, door afwezigheid controles, een 'no go area' vol zwartrijders/onverlaten." Hij roept Kamerleden op om daar iets tegen te doen

Desinformate

- Verschillende media gaan in op diverse zendmasten die in de afgelopen dagen in brand zijn gestoken. De acties zouden verband houden met corona. Tegenstanders van 5G hangen sinds de uitbraak van corona de complottheorie aan dat 5G een rol speelt in de verspreiding van corona. Op sociale media wordt veelvuldig de theorie gedeeld dat 5G het immuunsysteem zou verwoesten.

Betekenisgeving

Reacties op steunmaatregelen overheid

- Er komt kritiek op de Tozo-regeling omdat zzp'ers die nog geen 21 zijn een lagere financiële bijdrage krijgen dan oudere ondernemers.

Reacties op aanpak Nederlandse overheid

- Aruba is niet blij met het geld dat Nederland aan het eiland wil lenen voor acute noodhulp. Aruba mag zo'n 21 miljoen euro lenen, maar had gevraagd om een gift van ongeveer 200 miljoen euro. Politici uiten openlijk hun frustratie.
- Volgens een peiling van Maurice de Hond wil de helft van de Nederlanders op 28 april een geleidelijke afbouw van maatregelen, ook als er nog een kans is dat men besmet kan worden. 41 procent wil de maatregelen handhaven tot de kans op besmetting (vrijwel) nul is.

Caribisch Nederland

- Na de verlenging van de lockdown op Curacao reageert het zwaar getroffen bedrijfsleven met gemengde gevoelens van teleurstelling tot soms zelfs frustratie. Ondernemers op Curacao willen snel meer hulp van Nederland. Ze zijn bang voor een stijging van de werkloosheid van 20 naar 50%.

Beschermingsmiddelen –nieuw verdeelmodel

- Volgens Buurtzorg-directeur Jos de Blok is er "een enorme inschattingsfout" gemaakt wat betreft het testen van zorgpersoneel. "Er lopen nu mensen rond die emotioneel belast zijn omdat ze niet weten of ze bepaalde patiënten hebben besmet die overleden zijn. Die last moet je serieus nemen."
- ActiZ verwelkomt het nieuwe model, maar stelt dat er nog tekorten zijn. "Het nieuwe verdeelmodel is een stap in de goede richting", aldus bestuurslid Conny Helder. "Maar het blijft een verdeling van schaarste. Het tekort is er nog niet mee opgelost..." Het blijft belangrijk dat de inkoop van nieuwe materialen en productie ervan in eigen land zo snel mogelijk op stoom komt, stelt ActiZ.
- Sentiment op social media over het nieuwe verdeelmodel is zeer negatief. Men vindt het ongekend dat er nu beschermingsmiddelen moeten worden verdeeld; er hadden er voldoende moeten zijn zodat er nu helemaal geen verdeelmodel had hoeven komen. De regering wordt laksheid en onoplettendheid verweten.

Corona-app

- In een peiling van Maurice de Hond is 61 procent van de Nederlanders voor de invoering van een Corona-app, 49 procent is van plan om die te gaan gebruiken, 25 procent vindt dat die verplicht gebruikt moet worden.

- De Nederlandse BOA Bond stelt dat handhavers sinds de coronamaatregelen meer risico lopen om slachtoffer te worden van geweld. De bond pleit ervoor dat boa's wapens krijgen. O.a. in Rotterdam werden dit weekend boa's mishandeld.
- Vijf mannen die in Rotterdam in het vreemdelingendetentiecentrum zitten hebben een klacht ingediend bij de Commissie van Toezicht, omdat de omstandigheden volgens hen schrijnend zijn tijdens deze coronacrisis. Zij kunnen op dit moment niet worden uitgezet.

Cultuur

- Op Twitter komt veel terug dat het kabinet naast KLM ook de culturele sector moet redden. Anderen vinden dat de sector zijn eigen broek moet ophouden. Maar dat kun je ook van KLM vragen, is de tegenwerping.

Media

- Lokale media zijn blij met het steunpakket van 11 miljoen.

Economie en bedrijfsleven

- In onder andere *Volkskrant*, *NRC-Next* en het *AD* klinkt kritiek door op het Nederlandse optreden tijdens de onderhandelingen voor een Europees steunpakket. Het optreden van minister Hoekstra heeft de diplomatieke statuur van Nederland geschaad.
- Volgens hoogleraar sociologie Ruud Koopmans moete men niet vergeten dat het geld dat momenteel gebruikt wordt om de economie te ondersteunen uit de overheidskas komt. Volgens de hoogleraar moet dit geld uiteindelijk weer betaald worden door ondernemers en de privésector.
- Volgens econome Barbara Baarsma hanteert het kabinet goede instrumenten. Al is het absoluut noodzakelijk om de borgstellingsregeling te verbeteren door het mogelijk te maken dat banken MKB-aanvragen voor krediet niet per bedrijf, maar per branche mogen beoordelen. Volgens Baarsma gaan de coronamaatregelen wel degelijk ten koste van de economie. "Mijn oproep is vooral: wees expliciet dat je die afweging maakt en transparant hoe je die belangen tegenover elkaar weegt."

Havens/maritiem

- Aflossen op zeeschepen is wereldwijd een 'megaprobleem'. Volgens EenVandaag zitten duizenden zeelieden vast op Nederlandse schepen: 'Het is een vergeten groep', stelt Havendomeinee Woodward

Repatriërvlucht

- Naar aanleiding van beelden van de NOS hebben enkele Nederlanders op Twitter kritiek op een volle repatriërvlucht vanuit Maleisië waarbij de anderhalve meter zone niet werd gehanteerd. Andere Nederlanders reageren op de kritiek door te stellen dat er in elk geval wordt gerepatriëerd.

Marokko

- Bestuurslid Achahboun van het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders (SMN) zegt in het NOS Radio 1 Journaal dat het niet aan de inzet van Nederland ligt dat de Marokkaanse Nederlanders die vast zitten in Marokko niet weg kunnen, maar aan Marokko.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Nederlanders op IC • Zorginstellingen en personeel • Thuiszorgmedewerkers • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen • Angstige medewerkers in de verpleeghuis- en thuiszorg	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Familie van Nederlanders in getroffen landen • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Genezen IC-patiënten	• Algemeen publiek • Politici • Privacy deskundigen

- Ouderen die bang zijn niet meer in aanmerking te komen voor IC opname